

11. 5. 2006

ID: 40152

Odpovědnost za škodu

Odpovědnost za škodu podle ust. § 421 obč. zák. (jež odpovídá ust. § 237 obč. zák. před novelou provedenou zákonem č. [509/1991](#) Sb.) je odpovědností objektivní bez zřetele na zavinění.

Odpovědným subjektem je tu ten, kdo věc převzal, zatímco oprávněným subjektem je ten, kdo věc předal (od koho byla věc převzata), a to i když není jejím vlastníkem. Ten, kdo věc, jenž má být předmětem jeho závazku, převzal, se nemůže své odpovědnosti za škodu vyplývající z ust. § 421 obč. zák. zprostit ani prohlášením nebo dohodou mezi ním a oprávněným subjektem.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 2109/2003, ze dne 17.6.2004)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně A -V. -Ing. Z. M. spol. s r. o., zastoupené advokátkou, proti žalovanému JUDr. L. R., o 88.581,50 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Novém Jičíně pod sp. zn. 13 C 16/2001, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. června 2003, č. j. 57 Co 93/2003 - 124, tak, že dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. června 2003, č. j. 57 Co 93/2003 - 124, se co do částky 50.000,- Kč s 10 % úrokem od 15. 12. 1999 do zaplacení zamítá; jinak se dovolání odmítá.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Novém Jičíně rozsudkem ze dne 13. 3. 2001, č. j. 13 C 16/2001 - 31, zamítl žalobu o zaplacení částky 88.581,50 Kč s 10 % úrokem z prodlení z částky 70.000,- Kč od 15. 12. 1999 do zaplacení a z částky 18.581,50 Kč od 30. 9. 2000 do zaplacení a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vycházel ze zjištění, že dne 20. 8. 1998 účastníci uzavřeli smlouvu o převzetí koně A. (ve vlastnictví žalobkyně) do tréninku, jejímž předmětem bylo poskytnutí služby ze strany žalovaného spočívající v ustájení koně, ošetřování, krmení, jakož i v zabezpečení výběhu a trénink koně s cílem účasti na dostizích. V ust. IV. odst. 2 smlouvy účastníci ujednali, že poskytovatel služeb odpovídá majiteli koně za zranění či jeho úhyn v případech, kdy tento stav zavíní; ostatní případy nezaviněné vzniklé škody jsou škodou majitele. Dne 12. 2. 1999 se kůň ve výběhu u žalovaného zranil, když se napíchl břišní dutinou na ocelový kůl, jenž byl součástí ohrady. V důsledku tohoto zranění - přes ošetření veterinárním lékařem MVDr. M. Š., za něž žalobkyně zaplatila fakturou částku 18.581,50 Kč - musel být kůň dne 17. 2. 1999 utracen. Soud prvního stupně nepřivědčil názoru žalobkyně, že odpovědnost žalovaného za škodu vzniklou jí úhynem koně (jehož hodnota ke dni 17. 2. 1999 podle znaleckého posudku vyžádaného žalobkyní činila 70.000,- Kč) a vynaložením nákladů na veterinární ošetření ve výši 18.581,50 Kč je dána podle ust. § 421 obč. zák., i když uhynulý kůň byl věcí, jež byla předmětem závazku mezi účastníky. Dovodil, že v daném případě je třeba vycházet z ujednání obsaženého v jejich smlouvě ze dne 20. 8. 1998, jímž se o odpovědnosti žalovaného za škodu v případě, že nebyla zaviněna žalovaným, dohodli odlišně od § 421 obč. zák., které podle jeho názoru není ustanovením kogentním. Vzhledem k tomu, že žalovaný vznik škody nezavinil, dospěl okresní soud k závěru, že za škodu neodpovídá.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 28. 6. 2001, č. j. 11 Co 575/2001 - 54, rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Odvolací soud vycházel ze skutkových zjištění okresního soudu, neztotožnil se však s jeho závěry právními. Na rozdíl od něj dovodil, že ust. § 421 obč. zák., které upravuje odpovědnost objektivní (bez zřetele na zavinění subjektu, jenž měl plnit závazek), je ustanovením kogentním, jehož aplikaci nelze smluvně vyloučit. Jestliže účastníci v daném případě ve smlouvě ze dne 20. 8. 1998, kterou posoudil jako innominátní kontrakt (§ 51 obč. zák.), ujednali, že žalovaný odpovídá za škodu vzniklou na „věci“, jež byla předmětem jeho závazku, jen v případě jeho zavinění, je toto ujednání v rozporu se zákonem a tudíž absolutně neplatné (§ 39 obč. zák.). S ohledem na tento závazný právní názor krajský soud uložil soudu prvního stupně, aby ve věci provedl další dokazování.

Okresní soud v Novém Jičíně ve věci znovu rozhodl rozsudkem ze dne 22. 10. 2002, č. j. 13 C 16/2001 - 89, ve znění opravného usnesení ze dne 6. 1. 2003, č. j. 13 C 16/2001 - 108, a doplňujícího usnesení ze dne 6. 1. 2003, č. j. 13 C 16/2001 - 109, tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni částku 68.581,50 Kč s 10 % úrokem z prodlení od 15. 12. 1999 do zaplacení, žalobu o zaplacení další částky 20.000,- Kč s 10 % úrokem z prodlení od 15. 12. 1999 do zaplacení

zamítl, a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Soud prvního stupně vycházel z důkazů provedených v původním řízení a po doplnění dokazování - vázán právním názorem odvolacího soudu uvedeným ve zrušujícím usnesení - posoudil odpovědnost žalovaného za škodu vzniklou žalobkyni podle § 421 obč. zák., které upravuje objektivní odpovědnost subjektu, jenž převzal věc, která má být předmětem jeho závazku za její poškození, ztrátu nebo zničení, ledaže by ke škodě došlo i jinak, tj. zejména v případě, byla-li by její příčinou vada spočívající ve vnitřní povaze věci, tedy došlo-li by v posuzované věci ke škodě bez ohledu na plnění závazku ze strany žalovaného. Dovodil, že žalovaný se odpovědnosti nezprostil tvrzením, že šlo o koně nezvládnutelného, se špatnými vlastnostmi, neboť i když v řízení bylo prokázáno, že kůň neměl valné kvality a byl hůře zvládnutelný, nelze mít za to, že by k jeho zranění a následnému utracení došlo v každém případě. Vzhledem k tomu, že cena koně byla znaleckým posudkem vyžádaným v řízení stanovena k datu jeho utracení na částku 50.000,- Kč a že náklady na veterinární ošetření koně vynaložené žalobkyní činily podle předložené faktury 18.581,50 Kč, dospěl k závěru, že v tomto rozsahu je dána odpovědnost žalovaného za škodu vzniklou při plnění jeho závazku podle § 421 obč. zák.; v další části žalobu jako neopodstatněnou zamítl.

K odvolání obou účastníků Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 11. 6. 2003, č. j. 57 Co 93/2003 - 124, rozsudek soudu prvního stupně v napadeném vyhovujícím výroku - vyjma výroku o platební povinnosti žalovaného zaplatit žalobkyni 10 % úrok z prodlení z částky 18.581,50 Kč za dobu od 15. 12. 1999 do 29. 9. 2000, jenž odvolací soud zrušil a řízení v tomto rozsahu zastavil - potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Odvolací soud se zcela ztotožnil s právními závěry soudu prvního stupně, který se řídil závazným právním názorem vyjádřeným v usnesení krajského soudu ze dne 28. 6. 2001, č. j. 11 Co 575/2001 - 54, a doplnil, že za situace, kdy současná právní úprava neumožňuje odlišit právní režim zvířete jako živé věci a nerozlišuje mezi věcí živou a neživou, je aplikace tohoto ustanovení, které zakládá objektivní odpovědnost toho, kdo od jiného převzal věc, zcela přílehavá, a poukázal i na to, že v tomto smyslu judikoval již v minulosti NS ČR (viz rozhodnutí 1 Cz 83/85). Tvrzení žalovaného o dlouholetých tradicích obecně udržovaných komunitou věnující se chovu a výcviku koní ohledně náhrad škod považoval pro posouzení této věci za irelevantní. V jednání a postupu žalobkyně neshledal odvolací soud - na rozdíl od žalovaného - rozpor s dobrými mravy, protože je-li smlouva neplatná (§ 39 obč. zák.), nemůže nerespektování ujednání v této smlouvě být posuzováno jako rozporné s dobrými mravy.

Proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ust. § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., resp. § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. s tím, že posouzení dané věci má pro něj, jakož i pro všechny subjekty zabývajícími se chovem koní a jejich výcvikem, zásadní právní význam. Poukazuje na to, že mezi těmito subjekty panuje zvyklost, že lze uplatňovat pouze odpovědnost za zavinění a ostatní škody na koních jsou škodami jdoucími k tíži jeho majitele, a že koně, jakožto živí tvorové se při chovu, ve výběžích, při sportu či v dopravě mohou často zranit a to i se smrtelným následkem, přičemž ročně dojde v ČR nejméně k několika desítkám takových situací a v odborné chovatelské veřejnosti není znám případ požadavku na náhradu škody. Napadené rozhodnutí odvolacího soudu je podle dovolatele v příkrém rozporu se zavedenou tradicí a běžně aplikovaným postupem a v podstatě by změnilo postavení účastníků při chovu a výcviku koní. Z tohoto pohledu má vyřešení otázky odpovědnosti mezi majitelem koně a provozovatelem chovatelského či tréninkového zařízení zásadní význam. Navrhl, aby rozsudek odvolacího soudu byl v napadené části zrušen a aby mu věc byla v tomto rozsahu vrácena k dalšímu řízení.

Žalobkyně ve svém písemném vyjádření k dovolání se ztotožnila s rozsudkem odvolacího soudu a navrhla, aby dovolání bylo zamítnuto.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas a osobou k tomu oprávněnou, která má právnícké vzdělání, přezkoumal rozsudek odvolacího soudu v napadené části podle § 242 o. s. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2001 a dospěl k závěru, že dovolání proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ohledně částky 50.000,- Kč s příslušenstvím, které je v dané věci přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. (neboť soud prvního stupně ve věci rozhodl jinak, než ve svém původním rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil), není opodstatněné a že jinak je dovolání nepřípustné.

Podle § 237 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [písm. a)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, který soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [písm. b)], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení písm. b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [písm. c)].

Podle odst. 2 písm. a) tohoto ustanovení dovolání podle odst. 1 není přípustné ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokiem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20.000,- Kč a v obchodních věcech 50.000,- Kč; k

příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží.

V posuzovaném případě žalovaný dovoláním napadá výrok rozsudku odvolacího soudu, kterým byl rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku ohledně částky 50.000,- Kč s 10 % úrokem z prodlení od 15. 12. 1999 do zaplacení a ohledně částky 18.581,50 Kč s 10 % úrokem od 30. 9. 2000 do zaplacení, potvrzen. Vzhledem k tomu, že tímto výrokem bylo rozhodnuto o dvou nárocích se samostatným skutkovým základem, je nutno přípustnost dovolání proti každému z nich třeba posuzovat samostatně. Přípustnost dovolání proti vyhovujícímu výroku ohledně částky 18.581,50 Kč s 10 % úrokem od 30. 9. 2000 do zaplacení je vyloučena ust. § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř. Dovolací soud proto dovolání žalobce proti tomuto výroku rozsudku odvolacího soudu odmítl [§ 218 písm. c), § 243b odst. 1 o. s. ř.].

Nesprávné právní posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. může spočívat v tom, že soud na správně zjištěný skutkový stav věci aplikoval nesprávný právní předpis nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, popř. je na zjištěný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle § 421 obč. zák. každý, kdo od jiného převzal věc, jež má být předmětem jeho závazku, odpovídá za její poškození, ztrátu nebo zničení, ledaže by ke škodě došlo i jinak.

Odpovědnost za škodu podle ust. § 421 obč. zák. (jež odpovídá ust. § 237 obč. zák. před novelou provedenou zákonem č. 509/1991 Sb.) je odpovědností objektivní bez zřetele na zavinění. Odpovědným subjektem je tu ten, kdo věc převzal, zatímco oprávněným subjektem je ten, kdo věc předal (od koho byla věc převzata), a to i když není jejím vlastníkem. Ten, kdo věc, jež má být předmětem jeho závazku, převzal, se nemůže své odpovědnosti za škodu vyplývající z ust. § 421 obč. zák. zprostit ani prohlášením nebo dohodou mezi ním a oprávněným subjektem. Jedinou výjimkou zproštění se odpovědnosti vyplývající z tohoto ustanovení je skutečnost, že ke škodě došlo i jinak (srov. rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu SSR 1 Cz 83/85, na něž poukázal odvolací soud, příp. závěry uvedené v R 2/1987 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek k § 237 obč. zák. před novou, které jsou použitelné i v současné době).

V daném případě ze skutkových zjištění soudů obou stupňů vyplývá, že žalobkyni vznikla škoda tím, že kuň A., jehož byla vlastníci a kterého na základě smlouvy účastníků ze dne 20. 8. 1998 převzal žalovaný do tréninku, ošetřování, krmení a celkové péče, se dne 12. 2. 1999 ve výběhu zranil a přes poskytnutou veterinární péči musel být utracen. V této smlouvě v ust. IV. odst. 2 účastníci ujednali, že poskytovatel služeb odpovídá majiteli koně za zranění či jeho úhyn v případech, kdy tento stav zaviní; ostatní případy nezaviněné vzniklé škody jsou škodou majitele.

Právní názor odvolacího soudu, že objektivní odpovědnost za škodu, kterou zákon stanoví v ust. § 421 obč. zák., nemohla být účastníky v daném případě vyloučena (ani omezena) jejich dohodou, je správný. Obecná odpovědnost za škodu na principu presumovaného zavinění podle § 420 obč. zák. totiž přichází v úvahu jen tehdy, pokud není naplněna skutková podstata některé zvláštní odpovědnosti za škodu. Jestliže účastníci v posuzované věci ve smlouvě ze dne 20. 8. 1998 ujednali, že žalovaný odpovídá žalobkyni jako majitelce koně za jeho zranění či úhyn jen tehdy, kdy tento stav zaviní, a v ostatních případech nezaviněné vzniklé škody jde o škodu majitele, je toto ujednání v rozporu se zákonem (§ 421 obč. zák.) a tudíž absolutně neplatné (§ 39 obč. zák.), jak odvolací soud správně dovodil. Dovolací soud se proto ztotožňuje i s jeho závěrem, že převzal-li žalovaný od žalobkyně na základě uvedené smlouvy koně A. do tréninku, ošetřování, krmení a celkové péče, odpovídá za škodu, která jí vznikla jeho zraněním a utracením ve smyslu ust. § 421 obč. zák., když žalovaný v řízení neprokázal, že ke škodě došlo i jinak.

Na těchto závěrech nemůže nic změnit ani okolnost namítaná v dovolání, že mezi subjekty zabývajícími se chovem koní a jejich výcvikem, je zvyklostí, že lze uplatnit jen odpovědnost za zavinění a že ostatní škody na koních jdou k tíži jeho majitele.

Z uvedeného vyplývá, že rozhodnutí odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. v napadeném vyhovujícím výroku ohledně platební povinnosti žalovaného co do částky 50.000,- Kč s příslušenstvím správné. Nejvyšší soud proto dovolání žalovaného v tomto rozsahu zamítl (§ 243b odst. 2 věta před středníkem o. s. ř.).

Další články:

- [Daňová exekuce](#)
- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)